

Redegørelse vedrørende et stort antal fagretslige sager

Sagerne drejer sig om følgende forhold:

1. Om kontrollørernes arbejde
2. En påstand om, at kontrollørerne ikke har kontrolleret de busser, som de har dokumenteret, at de har kontrolleret
3. En påstand om, at kontrollørerne har misbrugt deres adgang til cpr. registret.
4. Særligt om Arbejdstilsynet
5. Særligt vedr. Datatilsynet
6. Organisationsforfølgelse?

Ad. 1

Kontrollørerne kontrollerer dagligt mellem 25 og 30 busser. De går sammen i hold på 2-4 personer. En af kontrollørerne registrerer arbejdet, hvilket resulterer i en såkaldt gå-seddel. Kontrollørerne har aldrig haft adgang til at se resultatet af deres tastninger – de såkaldte gå-sedler, som angiveligt hidtil alene er anvendt til at dokumentere kontrollerne overfor kunden – Århus Kommune.

Dokumentationen er ret omfattende. Kontrollørerne taster, hvilken bus de tager med – nummeret på bussen (et nummer, som de ikke kan påføre gå-sedlen, før de faktisk har set bussen). Endvidere taster de, ved hvilket stoppested de står på bussen – hvilken retning bussen kører – hvor mange passagerer der er i bussen (et cirka-tal) – hvor mange afgifter de udsteder – om der er fejl og mangler i bussen m.v. Sideløbende med, at der skal testes mange oplysninger, skal kontrollørerne endvidere sikre sig, at de har hænderne frie, når dørene til bussen går op, idet det er almindeligt kendt, at passagerer uden gyldig rejsehjemmel ofte kan finde på at stå af, når de ser, at kontrollørerne agter at stå på bussen. Kontrollørerne er instrueret i, at de skal have et godt øje på hinanden, idet det ofte er i starten af en kontrol, at der opstår kontroverser.

”De erfarne” kontrollører har endvidere en vis rutine i at spotte uro i bussen. Hovedreglen er, at passagererne er på kontrollørernes side, idet de fleste er af den opfattelse, at det er godt, at man pågriber passagerer, som kører uden gyldigt rejsehjemmel. Tidligere har kontrollørerne tilmed kunnet optræde med en vis konduite, således, at passagerer, som af vanvare ikke havde gyldigt rejsehjemmel, i stedet kunne få udstedt en såkaldt servicebillet. Den mulighed er i dag frataget kontrollørerne, og det har i sig selv resulteret i flere konflikter i bussen. Og netop situationer, hvor det er åbenlyst, at en passager ikke bevidst har snydt, men hvor kontrolløren alligevel skal udstede en afgift, mindsker de øvrige passagerers forståelse for kontrollørernes arbejde.

Tilmed skal kontrollørerne nå flere og flere busser. Senest er der indgået en resultatlønsaftale med ledelsen, hvor kontrollørernes egne nye lønmidler fordeles i henhold til resultatlønsaftalen. Aftalen er indgået efter langstrakte forhandlinger, hvor ledelsen insisterede på en vis form for resultatorienteret løn. Men det har også medført, at flere søger at nå flere busser. Og det siger sig selv, at hvis kontrollørerne har travlt i busserne – eksempelvis fordi de skal nå bussen som holder bagved, så mindskes tålmodigheden, og tilspidsede situationer kan let blive mere intense. Netop sådanne forhold har fyldt meget i kontrollørernes drøftelser af arbejdsmiljøforhold – idet kontrollørernes helbred er i fare, når der er konflikter i bussen – men det øger desværre også passagerernes mistillid til kontrollørerne, hvis kontrollørerne ikke har tid til at udvise tilstrækkelig ro og venlighed. Set i lyset af, at antallet af overfald er stigende, så er det både rigtigt og naturligt, at kontrollørerne har insisteret på at drøfte arbejdets tilrettelæggelse.

Ad. 2

Midttrafik har imidlertid gjort gældende, at et antal registrerede kontroller, ikke er gennemført. Midttrafik baserer deres påstande på sammenligninger af data fra Busselskabet Århus Sporvejes GPS udskrifter på udvalgte busser – sammenholdt med de manuelle tastninger på gå-sedlerne.

I de konkrete sager, skal kontrollørerne formå at bevise deres uskyld i forhold til enkelte kontroller, som fordeler sig over hele året i 2012. I visse tilfælde er det lykkedes at bevise, at Midttrafiks egne data ikke er korrekte. Som eksempel viste et GPS udskrift, at en bus havde bevæget sig 400 m fra Park Allé til Busgaden uden at der på noget tidspunkt var registreret kørsel. De pågældende data er nu undtaget. I andre tilfælde beror anklagerne på Midttrafiks egne vurderinger af, hvad der eventuelt kan være foregået. Desværre vælger Midttrafik i alle tilfælde den for kontrollørerne mest skadelige konklusion. Som eksempel, har Midttrafik gjort gældende, at kontrollørerne ikke har formået at nå de kontroller, som de har påført gå-sedlen. FOA har rekonstrueret en af påstandene, og herved bevist, at kontrollørerne sagtens kan formå at kontrollere de busser, som de har gjort gældende, at de har kontrolleret. Se mere på FOA Århus hjemmeside www.foa-aarhus.dk – under nyheder fra den 23. april – TV – Midttrafik forfølger kritikere.

At gennemskue og sammenholde de udvalgte data er særdeles ressourcekrævende, om end det må have været endnu mere ressourcekrævende, at fremstille sagerne. Data fra GPS i busserne, har på intet tidspunkt været beregnet til at kontrollere kontrollørerne. GPS egner sig heller ikke til kontrol af kontrollørerne, idet data fra GPS'erne ikke er præcise nok. Ligeledes har der været – og er sandsynligvis stadig – stor forskel på, hvornår de manuelle data tages til gå-sedlen. Da data hidtil aldrig har været anvendt til kontrol af kontrollørernes arbejde, har det naturligvis ikke haft kontrollørernes fokus, at data skulle tages på bestemte tidspunkter. I nogle tilfælde er en del data tastet før bussen ankommer – i andre tilfælde er data tastet, når kontrollen er gennemført – helt afhængigt af, hvilke situationer kontrollørerne møder på gaden og i bussen.

At skulle genkalde sig de eventuelle særlige situationer, som måtte ligge til grund for de konkrete data, som i visse tilfælde er mere end et år gamle, lader sig naturligvis ikke uden videre gøre. Men det samlede kontrollørkorps kan genfortælle et væld af eksempler, som spiller forskellige roller for, hvordan og hvornår data tages.

FOA Århus har endvidere gjort gældende, at de tekniske data er for upræcise til, at de kan danne grundlag for de alvorlige anklager.

Sidst men ikke mindst har FOA Århus gjort gældende, at den omfattende brug af data (herunder ganske gamle data) til kontrol af kontrollørernes arbejde – strider mod KTO aftale om overvågning, ligesom den omfattende kontrol af kontrollørernes færden strider mod datatilsynets regler. Kontrollørerne er på intet tidspunkt orienteret om, at denne overvågning ville finde sted. På intet tidspunkt har ledelsen udtrykt mistillid til kontrollørernes arbejde.

Ad. 3

I tre tilfælde er kontrollører bortvist eller fyret på grund af ledelsens kontrol af kontrollørernes anvendelse af cpr. register.

Ledelsen har i forhold til de tre sager gjort gældende, at de skal udføre lovpligtige stikprøvekontroller af kontrollørernes (og andres) anvendelse af adgang til cpr. registret. Denne opgave har Midttrafik imidlertid ikke tidligere udført.

Ledelsen har til FOA forklaret, at man som første stikprøvekontrol vælger at taste ledelsens cpr. numre, og herved opdager man, at to kontrollører har søgt på vicedirektøren. FOA benægter ikke dette forhold. FOA mener imidlertid, at det er meget vidtgående, at bortvise – henholdsvis opsigse de to kontrollører for forseelsen – ikke mindst omstændighederne taget i betragtning.

De to kontrollører kører bil med en tredje kontrollør. De konstaterer, at de kører i området, hvor vicedirektøren bor. Den tredje kontrollør udtrykker sin begejstring for vicedirektøren, og da den tredje kontrollør ofte taler om, at han gerne vil have en kæreste, så joker de med, om vicedirektøren mon var noget for kollegaen? Kollegaen mener imidlertid, at vicedirektøren er for ung til ham. Ingen af de tre ved, hvor gammel vicedirektøren er.

Den ene af de to anklagede kontrollører er ven med vicedirektøren på facebook – og de to har et venskabeligt forhold til hinanden. De har eksempelvis ofte talt om, at de skulle løbetræne sammen. Det er imidlertid ikke blevet til noget. Det fremgår imidlertid af facebook, at vicedirektøren har fødselsdag den 13. september. Det eneste de nu søger på cpr. registret er vicedirektørens fødselsår.

Som det fremgår – så bliver den ene kontrollør bortvist og den anden opsiges. Forskellen handler om, at den ene kontrollør har underskrevet en erklæring om brugen af cpr. registret. Han har imidlertid aldrig fået erklæringen udleveret. Han er svært ordblind og har aldrig selv læst erklæringen. Han tror, at han har underskrevet en erklæring om tavshedspligt.

Den anden kontrollør har aldrig underskrevet erklæringen. Det gælder i øvrigt også andre nyansatte kontrollører.

Hverken af manualen til PDA'en – af personalehåndbogen eller andre arbejdsmæssige dokumenter fremgår det, hvad man ikke må bruge registret til. De to har ikke opfattet søgningen som misbrug. Fakta er, at de også kunne have fået oplysningen om vicedirektørens alder på anden vis.

Den tredje kontrollør har desværre ikke ønsket at vedkende sig episoden overfor ledelsen.

En tredje kontrollør er bortvist, idet hun har søgt på sig selv og på hendes kæreste. Denne kontrollør er også arbejdsmiljørepræsentant. Forinden er hun beskyldt for fiktive kontroller af busser. De pågældende sager måtte dog fraviges, grundet utroværdige data. I samme skrivelse, hvor ledelsen frafalder den første sag – indleder de imidlertid den nye sag.

Arbejdsmiljørepræsentanten har forklaret, at hun var i gang med at undersøge, om der findes lettere måder at søge passagerer på, som ikke har gyldig rejsehjemmel og som ikke har sygesikringskort på sig. Ved oplæring opfordres kontrollørerne til at bruge sig selv og familien som testpersoner. Det anerkender ledelsen. Ledelsen har imidlertid i den konkrete sag gjort gældende, at efter endt oplæring kan man ikke længere benytte sig selv som testperson uden forudgående aftale med ledelsen. Dette fremgår hverken af manualer, personalehåndbog eller anden information til kontrollørerne. Kontrollørerne forklarer derimod samlet set, at de ofte må bruge sig selv som testpersoner – blandt andet i situationer, hvor PDA'en mangler signal. Når kontrollørerne skal undersøge, om der igen er signal, benytter de egne data.

I den konkrete sag gør ledelsen gældende, at denne stikprøve kontrol er baseret på, at ledelsen har skimmet samtlige opslag og slået ned på forhold, som så anderledes ud.

FOA har i alle sagerne gjort gældende, at denne form for stikprøvekontrol ikke har karakter af stikprøvekontrol – idet ledelsen herved kan udvælge – men også fravælge at undersøge enkelte episoder.

FOA har desuden i forhold til stikprøvekontroller gjort gældende, at datatilsynets vejledning i forhold til stikprøvekontroller ikke er efterlevet.

FOA har endeligt gjort gældende, at kontrollørerne på intet tidspunkt er oplyst om stikprøvekontroller. Til sammenligning er kontrollørerne i personalemappen i det mindste oplyst om, at ledelsen skal udføre stikprøvekontrol af kontrollørernes brug af tjenestetelefoner. Ifølge datatilsynets vejledning skal ledelsen både oplyse personalet om stikprøvekontroller, ligesom informationen skal gentages med jævne mellemrum.

Ad 4.

Arbejdstilsynet har – i forhold til de mange overfald gjort gældende, at Midttrafik skal tilrettelægge arbejdet, så det er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Både arbejdsmiljørepræsentanten og tillidsrepræsentanten deltog i det første møde med Arbejdstilsynet.

FOA har bemærket, at ledelsen overfor Arbejdstilsynet har gjort gældende, at den tidligere arbejdsmiljørepræsentant har godkendt ledelsens forslag til handlingsplan. Det er på ingen måde tilfældet. Arbejdsmiljørepræsentanten har været optaget af den sag, som ledelsen har rejst mod hende, og hun har været sygemeldt i perioden, hvor ledelsen har arbejdet med påbuddet.

FOA Århus har i den forbindelse gjort gældende overfor Arbejdstilsynet, at et møde med de tilbageværende medarbejdere, ikke kan gøre det ud for en af medarbejdernes valgt arbejdsmiljørepræsentants deltagelse i arbejdet med påbuddet – særligt ikke i en situation, hvor de tilbageværende medarbejdere er bekendt med, at en stor del af deres kolleger har fået en sag på halsen, angiveligt fordi de har optrådt kritiske i drøftelserne om arbejdsmiljøet.

Både ved arbejdstilsynets besøg – og i skrivende stund, er der fortsat er flere langtidssyge kontrollører. Sygdommene er i alle tilfælde forårsaget af arbejdsforholdene.

Ad 5.

FOA Århus har klaget til Datatilsynet over Midttrafiks brug af elektroniske data til overvågning af de ansattes arbejde og færden ved hjælp af GPS udskrifter og PDA'ernes gåsedler. Herudover arbejdes der på endnu en klage vedrørende Midttrafiks manglende procedure i forhold til stikprøvekontrol af kontrollørernes brug af cpr.-registret.

Ad 6.

FOA overvejer i skrivende stund en sag om organisationsforfølgelse, idet de anklagede kontrollører alle har været fagligt aktive. Som eksempel har alle valgte af kontrollørernes klubbestyrelse fået en sag på halsen – og er enten på vej til tjenstligt forhør eller er bortvist. FOA har derfor været nødt til at hente klubbens materialer og lukke klubben.